

УДК 338.462

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-1-366

В.В. Лагодієнко, д-р екон. наук, професор

<https://orcid.org/0000-0001-9768-5488>

volodymyr@wiktoriya.com

Одеська національна академія харчових технологій

О.О. Меліх, д-р екон. наук, доцент

Одеська національна академія харчових технологій

Г.О. Саркісян, канд. техн. наук, доцент

Одеська національна академія харчових технологій

ІННОВАЦІЙНИЙ ВПЛИВ НА РЕГІОНАЛЬНІ ТУРИСТИЧНІ РИНКИ

В статті визначено, що важливою проблемою економіки сучасної України є інноваційне забезпечення будь якої сфери та галузі. Інвестиції є носієм інновацій, тому актуально та об'єктивно стверджувати про інноваційно-інвестиційну діяльність. Водночас самі інновації є передумовою модифікації виробничого та обслуговуючих процесів, якісних та кількісних параметрів продуктів та появи нових товарів та послуг. Сучасні конкурентоспроможні стратегії та практичні заходи підприємств туристичної галузі істотно поліпшують структуру, якість та обслуговування споживачів, активно впроваджуючи інноваційні результати.

Сучасний стан інноваційного потенціалу туристичних ринків регіону перебуває не особливо на високому рівні. Неприятливі та загрозливі обставини політичного, економічного підґрунтя, підсилені хронічними карантинами та закритістю національних туристичних ринків від зовнішнього туриста ставлять під загрозу майбутнє регіональних та національних туристичних осередків. Встановлено, що не дивлячись на вимушений характер інновацій в туристичній сфері, багато туристичних підприємств не застосовують або вагаються застосуванні результатів інноваційної діяльності.

***Ключові слова:** інновації, регіон, потенціал, ризик, туристичний ринок.*

Постановка проблеми. Сучасні конкурентоспроможні стратегії та практичні заходи підприємств істотно поліпшують структуру, якість та обслуговування споживачів, активно впроваджуючи інноваційні результати. Останні проявляють себе в комплексній інноваційній діяльності, яка націлена на новостворені або удосконаленні конкурентоспроможності технологічних, організаційних, виробничих, збутових та адміністративних рішень шляхом наукової та практичної консолідації зусиль.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За умов ринку інноваційна діяльність спроможна забезпечити підприємству здобути сильні конкурентні позиції та отримати безперечні переваги над конкурентами в даній царині. Більш відчутний ефект від інноваційної діяльності простежується в основному на підприємствах з чітко визначеним матеріальним продуктом. Менш відчутним є результативність сфери обігу, яка обумовлює пропозицію певного набору послуг. Особлива увага серед наукового кола та підприємців практиків прикута до процесів інноваційної діяльності сфери туризму. Серед чималої кількості науковців та дослідників, яких цікавить проблема інноваційних заходів на підприємствах туристичної сфери, варто виокремити таких людей, як: Аніщенко А.П. [1], Волкова О.І. [2], Должнікова Л. [3], Мазій Н. та Войтик О. [4], Миронов Ю.Б. [5], Новиков В.С. [6], Лагодієнко В.В. [7, 8], Панухник О.В. [9], Пуцентейло П.Р. [11], Стрішенець О.М. [12, 13] та ін. Однак, потребують вагомих теоретичних та практичних доповнень та узагальнень питання дослідження сучасного стану рівня державної підтримки туристичної галузі країни, виявлення недоліків та подальших перспектив державного регулювання.

Однак, не зважаючи на різнобічність та системність окреслених кроків дослідників, не зовсім чітко намічено вплив інноваційної активності на підвищення ефективності регіональних туристичних ринків, що і слугує підґрунтям нашого дослідження.

Формулювання цілей статті полягає у визначенні можливих векторів інноваційного впливу на функціонування туристичних ринків в державі.

Виклад основного матеріалу досліджень. Синтезуючи процесність та об'єктність нашого дослідження, широке розуміння цього поєднання дозволяє розглядати інноваційну діяльність регіональних туристичних ринків процесом спрямованим на створення нового або модифікацію наявного туристичного продукту, вдосконалення форм та видів

транспортних, готельно-ресторанних та інших обслуговуючих послуг, освоєння та запровадження нових комунікаційних, управлінських, збутових та інших форм інноваційного вдосконалення. Практична реалізація інноваційності туризму в регіональному аспекті спроможна відобразитися в створенні, в проектуванні нових туристичних маршрутів, форм та видів туристичного продукту, інструментів та підходів технологічного обслуговування, опанування наукових підходів та інформаційних ресурсів.

«Інновації, як істотна зміна функціонального призначення виробленого продукту, яка поєднує та комерціалізує фактори виробництва шляхом запровадження нових процесів та організаційних форм» стверджував Й. Шумпетер [6].

Важливою проблемою економіки сучасної України є інноваційне забезпечення будь якої сфери та галузі. Інвестиції є носієм інновацій, тому актуально та об'єктивно стверджувати про інноваційно-інвестиційну діяльність. Водночас самі інновації є передумовою модифікації виробничого та обслуговуючих процесів, якісних та кількісних параметрів продуктів та появи нових товарів та послуг.

За умов ринкових умов господарювання, інновації пронизують усі ресурси (працю, капітал, підприємницькі здібності, природні ресурси), продуктивні сили (засоби та предмети праці, трудовий потенціал) та виробничі відносини (системне управління, поділ, спеціалізацію та кооперацію праці) [2].

Закон України «Про інноваційну діяльність» відстоює позицію про те, що інновації – це новостворені (застосовані) або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного та іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва або соціальної сфери.

До критеріїв оцінки формування та ефективності інноваційної діяльності регіональних туристичних ринків, слід віднести інноваційний потенціал, який і визначає потенційні можливості суб'єктів ринку туристичних послуг.

Інноваційний потенціал туристичного ринку є запорукою поширення науково-дослідних рішень, технологічних експериментів, рекреаційних переваг, які сприяють комплексного вирішення проблем на регіональному рівні [14].

Практичне втілення інноваційної стратегії туристичної регіональної

діяльності зосереджується в комплексному поєднанні інноваційних етапів, які покликані на підвищення ефективності організаційного, фінансового, трудового, матеріально-технічного напрямів [12, 13].

Сучасний стан інноваційного потенціалу туристичних ринків регіону він перебуває не особливо на високому рівні. Несприятливі та загрозливі обставини політичного, екологічного, економічного підґрунтя, підсилені хронічними карантинами та закритістю національних туристичних ринків від зовнішнього туриста ставлять під загрозу майбутнє не лише регіональних але й національних туристичних осередків [15].

Центром інноваційної діяльності регіональних туристичних ринків є дотримання певних принципів, які покликані сприяти успішному функціонуванню самих регіональних систем. Зокрема, до вказаних принципів, слід віднести:

- вплив інноваційної активності задля досягнення конкурентоспроможності;
- нормативно-правове сприяння туристичного зростання регіону;
- забезпечення прозорих та чесних конкуруючих відносин між туристичними суб'єктами;
- динамічність та багатоваріантність інноваційного потенціалу регіонального туристичного ринку;
- узгодження зусиль наукового, освітнього та підприємницького сегментів туристичного ринку регіону;
- стратегічне поєднання доступності та комфортності магістрального сполучення, готельно-ресторанного обслуговування, в'їзного оформлення документів зовнішніх туристів;
- постійна якісна промоція туристичних послуг РТР.

Природнім наслідком ефективної інноваційної політики на РТР є оздоровлення конкурентного середовища на засадах інноваційного відтворення суб'єктів діяльності, впровадження нових технологічних, обслуговуючих, збутових методик [13].

Передумовами необхідності запровадження інноваційної діяльності сфери туризму слід розуміти:

- сильне конкурентне протистояння між підприємствами туризму, постійно зростаюча пропозиція стандартизованих туристичних продуктів;
- зменшення інтересу населення щодо традиційних видів внутрішнього туризму;
- зростаючі потреби туристів до специфіки культури, традицій та інших туристично-рекреаційних принад інших регіонів та країн;

- технологічні інновації та експансія асортименту послуг туризму та дотичних галузей [5];

- зростання ролі та значення сфери обслуговування у суспільному виробництві країн.

Однак, не дивлячись на вимушений характер інновацій в туристичній сфері, багато туристичних підприємств не застосовують або вагаються застосувати результати інноваційної діяльності. Це пояснюється невизначеністю в очікуванні прогнозованості майбутніх результатів, ризиковістю сприйняття нововведень потенційними туристами, небажання витратити кошти на запровадження інноваційних заходів. Виходячи з вищезазначеного, ефективне впровадження інновацій на підприємствах туризму є можливим за умов цілеспрямованої інноваційної стратегії, яка поєднує в собі комплекс дій, що чинить вплив на інноваційну діяльність туристичного підприємства на довгострокову перспективу. До вказаного комплексу дій стратегічного планування інноваційної діяльності пропонуємо розуміти набір регіональних чинників формування інноваційної привабливості регіонів, врахування зарубіжного досвіду, провадження інноваційної політики в сфері туризму, започаткування молодіжного туризму, як інноваційно-спрямованого на відтворення туристичної сфери, інноваційне управління туризмом та державне сприяння інноваційної діяльності регіональних туристичних ринків.

Регіональні чинники формування інноваційної привабливості регіонів охоплюють передусім явища та процеси, як підсилюють інноваційно-інвестиційну привабливість регіону з його наявним туристично-рекреаційним потенціалом [16].

Практично, це є дії, які започатковуються та впроваджуються державними та місцевими органами влади, задля розв'язання питань, які пов'язані з інвестиційно-зростаючим попитом та адаптивною нормативно-правовою обставиною в повній мірі сприяння інвестиціям, водночас із заходами, які розширюють інфраструктуру обслуговування суб'єктів інвестиційної діяльності за умов їх відповідного рівня безпеки [7, 8].

Мотиваційні чинники, які за словами експертів, впливають на формоутворюючі регіональні чинники для ефективного регіонального розвитку, слід групувати за такими ознаками:

1) специфічні, які є детермінантами інвестиційного вкладання з огляду на наявність в регіоні: туристично-рекреаційних, трудових, виробничих, інфраструктурних, фінансових та споживацько-туристичних ресурсних переваг;

2) ризикові, які обумовлюють ймовірність інвестиційних ризиків для різних етапів функціонування та відтворення регіональних туристичних суб'єктів з огляду на загрози політичного, законодавчого, соціального, економічного, екологічного, комерційного характеру;

3) сприятливі, які дозволяють поживляти інвестиційно-інноваційну активність, появу нових виробничих, обслуговуючих ефектів та поширення споживацьких тенденцій на туристичних ринках регіону.

Різні регіони України різняться інтенсивністю інноваційних процесів методами управління інноваціями на підприємствах та інвестиційним середовищем, та законодавчими підвалинами його стабілізації в межах регіону. Зокрема, інвестиції є найважливішою компонентною у впровадженні інноваційної політики туризму, що підсилюватиметься політичною та правовою захищеністю інвестора, прозоре використання коштів та активізація інвестиційного ринку серед значущих напрямів активізації інноваційної діяльності туристичних ринків, слід виокремити наступні:

- капіталовкладення в пріоритетні види туристичної діяльності регіону;

- капіталізація альтернативних форм та джерел нагромадження фінансових активів шляхом створення інвестиційних фондів, венчурних підприємств, фінансових консалтингових груп та туристичних кластерів;

- активізація державного сприяння інноваційної активності науково-навчального та фінансового стимулювання не розкритих досі видів туристичної діяльності (діловий, зелений, сакральний, молодіжний) [4].

Зарубіжний досвід інноваційного сприяння розвитку туризму, переконує, що немає чіткого сценарію розвитку конкретного регіону, що зумовлюється передусім диференціацією їх розвитку та різноманітністю методів та інструментів регулювання.

Змішаний напрям аргументує активну взаємодію органів центральної влади різних рівнів регулювання туристичного підприємництва, дає змогу посилити фінансові позиції задля ефективного розвитку туризму регіону. Даний напрям є потрібним для українських туристичних ринків та є відповідним до ст. 6 Закону України «Про туризм», в межах якого стимулюються пріоритетні напрями розвитку економіки та культурно-рекреаційної сфери країни [10].

Тому при виборі напрямку інноваційної спрямованості вітчизняних регіональних туристичних ринків, варто орієнтуватися на проблеми у формуванні механізму управління та регулювання цієї ж сфери, передусім

інноваційних та економічних інструментів суб’єктної взаємодії, де вагоме місце належить молоді. Саме молодь, як ефективний кадровий ресурс і складає основу інноваційного потенціалу функціонування туристичних підприємств.

Водночас, під «інноваційним потенціалом» туристичної сфери регіону пропонуємо розуміти: «комплексну взаємодію відповідних ресурсів соціально-економічного призначення внутрішньої та зовнішньої дії, які мають безпосередній вплив на реалізацію інноваційної діяльності, задля соціального та виробничого ефекту спільноти регіону та країни.

Загалом, інноваційна складова розвитку туризму в розвинених країнах світу поєднує у собі такі регулюючі елементи (таблиця).

Напрями інноваційного розвитку регіональних туристичних ринків в контексті зарубіжного досвіду [3]

<i>Самодостатній напрям</i>	<i>Централізований напрям</i>	<i>Змішаний напрям</i>
Легалізує самостійне вирішення залучення інвестиційно-інноваційних ресурсів самим підприємством. Надаються державою значні преференції та послуги туристичним суб’єктам різноманітних варіантів інноваційного розвитку. На засадах цілковитої свободи та невторчання держави у діяльність туризму регіону. Типова країна: США	Продукує підсилену роль ключового міністерського органу в діяльності суб’єктів господарювання туристичної сфери регіону. Забезпечує в цю галузь значні фінансові вливання, інфраструктурну модернізацію з метою орієнтації на зовнішні валютні надходження. Типовими країнами є: Єгипет, Туреччина	Комбінує механізм промоції інноваційних ідей, шляхом залучення багатогалузевих міністерських структур, які, в свою чергу регламентують два спектри: загальне сприяння туристичній активності на національному рівні та збутову політику та часткову компенсацію витрат для залучення інновацій різних типів на популяризацію туристичних продуктів на світових туристичних ринках. Типові країни: Великобританія, Італія, Ірландія, Норвегія

Сам інноваційний потенціал, як комплекс ресурсів показує можливість використання наявних в його розпорядженні трудових, інформаційних, матеріально-технічних, збутових, фінансових складових» [9, 11]. Зрозуміло, що молоді, амбітні працівники спроможні креативно та цілеспрямовано генерувати задуми та інноваційні ідеї, надаючи їм більш влучно та вірно практичного ефекту. Саме молодь є гнучкою, адаптивно мотивованою та інформаційно підготовленою складовою трудового потенціалу, який спроможний втілити інноваційні рішення в сфері туризму. Окрім того, висока кваліфікація та матеріальна стимуляція, комунікативність між молодими людьми дозволить досягти саме цьому віковому прошарку науково-технічних, збутових, виробничих результатів.

Висновки. Молодий трудовий потенціал дозволить передавати нагромаджений українським менталітетом життєвого необхідного історичного досвіду та матеріально-культурної спадщини. За умов цілковитої підприємницької та комерційної націленості туристичного ринку слід розвивати соціальний туризм та доступності широких верств населення, включаючи дітей, молодих людей, студентства, пенсіонерів, інвалідів. Соціальні туристичні напрями сприятимуть ефективному впровадженню державної політики, створення належного соціального середовища у вигляді поєднання форм, методів та напрямів державного впливу, формуючи ціннісне та культурно-моральне сприйняття. За таких умов можливо налагодити взаємодію особи з соціумом та поетапне інтегрування молоді шляхом інтерпретації різних соціальних ролей (подорожуючого, організатора туристичних послуг). Зрештою, це дозволить змодельовати молоду особистість, яка націлена на соціалізацію, розширення свідомості, процесів самовдосконалення та формування соціального середовища [1].

Від так, необхідний інноваційний ефект молодіжного трудового потенціалу дозволить:

- згрупувати нові типи суб'єктів підприємницької діяльності, інформаційних туристичних ресурсів: тур-консультантів;
- модернізацію підходів до обслуговування туристів та споживачів туристичних послуг;
- вдосконалювати на всіх рівнях сервісне обслуговування туристів;
- віртуалізація препозиційного середовища шляхом інтернет-комфортності мережевого простору;
- підвищення комунікаційної доступності туристичного попиту.

Бібліографічний список.

1. Аніщенко А.П. Організація туристичної подорожі, як важливої умови забезпечення ефективного процесу соціалізації молоді. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://socsvit.org/node/55>.
2. Волкова О. І. Економіка і організація інноваційної діяльності. навч. посіб. К. : Професіонал, 2004 . 145 с.
3. Должнікова Л. Особливості та тенденції управління туристичною діяльністю [Електронний ресурс]. Режим доступу: <file:///D:/ape20149.13.pdf>.
4. Мазій Н., Войтик О. Інвестиційно-інноваційна діяльність та регіональні чинники формування привабливості регіонів. Регіональне управління та місцеве самоврядування. Актуальні проблеми державного управління. 2(48). 2015 р. С. 128-135.
5. Миронов Ю. Б. Матеріали ІУ Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки». Львів, 18-19 травня. 2017 р. С. 771-772.
6. Новиков В.С. Инновации в туризме. М. : ИЦ «Академия». 2007. 208 с.
7. Лагодієнко В.В., Довгаль О.В. Чинники економічного зростання регіонів в умовах диспропорційності. «Актуальні проблеми інноваційної економіки» науковий журнал. - № 3. – 2018. – С. 15-21.
8. Лагодієнко В.В., Андрусів У.Я. Регіональна економічна політика в умовах диспропорційності: шляхи мінімізації. Український журнал прикладної економіки. 2018. Том 3. № 2. С. 81-89.
9. Панухник О. Інноваційний потенціал регіонального розвитку туризму та рекреацій із залученням молодіжного туризму: передумови формування та векторність управління. 2015 р. С. 5-12.
10. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України від 18.11.2003 р. №1282-ІУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
11. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. Навч. Пос. К. Центр учбової літератури 2007. 344 с.
12. Стрішенець О. М. Кластерна діяльність туристичних організацій Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів та студентів «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» 2017 р.: с. 701-703.
13. Стрішенець О. М. Ляшенко О. М. Теоретичні аспекти туристичних кластерів як детермінант соціально-економічного розвитку

регіону. Економічний часопис СХУ імені Лесі Українки. Луцьк. Вежа-Друк, 2017. №4(12) с. 7-13.

References

1. Anishchenko A.P. Orhanizatsiia turystychnoi podorozhi, yak vazhlyvoi umovy zabezpechennia efektyvnoho protsesu sotsializatsii molodi. [Organization of tourist travel as an important condition for ensuring an effective process of socialization of youth]. [Electronic resource]. - Access mode: <http://socsvit.org/node/55>.

2. Volkova O. I. Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti. navch. posib. [Economics and organization of innovation. textbook way]. Proffisional, 2004. 145 p.

3. Dolzhnikova L. Osoblyvosti ta tendentsii upravlinnia turystychnoiu diialnistiu. [Features and trends in tourism management] [Electronic resource]. Access mode: file: // D: /ape20149.13.pdf.

4. Mazii N., Voityk O. Investytsiino-innovatsiina diialnist ta rehionalni chynnyky formuvannia pryvablyvosti rehioniv. [Regional management and local self-government]. *Actual problems of public administration*. 2 (48). 2015. pp. 128-135.

5. Myronov Yu. B. Materialy IV mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Problemy formuvannia ta rozvytku innovatsiinoi infrastruktury: vyklyky postindustrialnoi ekonomiky» [Proceedings of the international scientific and practical conference "Problems of formation and development of innovation infrastructure: challenges of the post-industrial economy"] Lviv, May 18-19. 2017. pp. 771-772.

6. Novykov V.S. Ynnovatsyy v turyzme [Innovations in tourism]. IC "Academy". 2007. 208 p.

7. Lagodiienko V.V., Dovgal O.V. Chynnyky ekonomichnoho zrostannya rehioniv v umovakh dysproportsiynosti [Factors of economic growth of regions in the conditions of disproportion]. "Actual problems of innovative economy" scientific journal. № 3. 2018. pp. 15-21.

8. Lagodiienko V.V., Andrusiv U.Y. Rehional'na ekonomichna polityka v umovakh dysproportsiynosti: shlyakhy minimizatsiyi [Regional economic policy in the conditions of disproportion: ways of minimization]. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 2018. Volume 3. № 2. pp. 81–89.

9. Panukhnyk O. Innovatsiinyi potentsial rehionalnoho rozvytku turyzmu ta rekreatsii iz zaluchenniam molodizhnoho turyzmu: peredumovy formuvannia ta vektornist upravlinnia. [Innovative potential of regional development of

tourism and recreation with the involvement of youth tourism: prerequisites for the formation and vector management]. 2015. pp. 5-12.

10. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro turyzm» [On Amendments to the Law of Ukraine "On Tourism"]: Law of Ukraine of 18.11.2003 №1282-IU [Electronic resource]. - Access mode: zakon.rada.gov.ua.

11. Putsenteilo P. R. Ekonomika i orhanizatsiia turystychno-hotelnoho pidpriemnytstva. [Economics and organization of tourism and hotel business]. *Teaching. Pos.* K. Center for Educational Literature 2007. 344 p.

12. Strishenets O. M. Klasterna diialnist turystychnykh orhanizatsii. [Cluster activity of tourist organizations] *Materials of the XI International scientific-practical conference of postgraduate students and students "Young science of Volyn: priorities and prospects of research"* 2017: p. 701-703.

13. Strishenets O. M. Liashenko O. M. Teoretychni aspekty turystychnykh klasteriv yak determinant sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehionu. [Theoretical aspects of tourist clusters as a determinant of socio-economic development of the region]. *Economic magazine of Lesya Ukrainka National University.* Lutsk. Tower-Print, 2017. №4 (12) p. 7-13.

В.В. Лагодієнко, Е.А. Мєлїх, А.О. Саркієян. Інноваційне впливання на регіональні туристическіє ринкі. Сувремениє конкурентоспособніє стратегії і практичєскіє мєрє підприємств суцєствєнно улєчшають структуру, качєство і облуживаніє потрєбитєлєй, активнє внєдрєя інновацийніє рєзулєтаты.

Цєлє і задачі статії заклучаєтєя в опрєдєлєнні възможних векторє възможного інновацийного впливання на функціонірованіє туристичєских ринков в государтєвє.

Сувремениє сосуданіє інновацийного потенціала туристичєских ринков рєгіона он находитєя нє особє на възвыком уровнє. Нєблагопріятніє і угрожающіє обстєятелєства політїчєского, єкономїчєского обоснованія, усїленнє хронїчєскими карантінами і заклучєтєстью національних туристичєских ринков от внєшнього туриста ставят под угрозу будущєє рєгіональних і національних туристичєских цєнтрєв.

Однако, нєсмотрєя на възнуждєнный характер інноваций в туристичєской сфєрє, многє туристичєских підприємств нє примєняють ілї колєблютєя примєненіє рєзулєтатов інновацийной дєятєлєнності.

Ключєвыє слєва: інноваций, рєгіон, потенціал, рїск, туристичєский рынок.

V.V. Lagodiienko, O.O. Melikh, G.O. Sarkisyan. Innovative impact on regional tourism markets. Modern competitive strategies and practices of enterprises significantly improve the structure, quality and customer service by actively introducing innovative results. The latter manifest themselves in complex innovative activities aimed at re or improving the competitiveness of technological, organizational, production, sales and administrative decisions through scientific and practical consolidation of efforts.

The purpose and objectives of the article is to identify possible vectors of possible innovative impact on the functioning of tourism markets in the state.

The current state of the innovative potential of the region's tourism markets is not particularly high. Unfavorable and threatening circumstances of political, ecological, economic justification, intensified by chronic quarantines and the closure of national tourist markets from outside tourists, threaten the future of not only regional but also national tourist centers.

However, despite the forced nature of innovation in the tourism sector, many tourism enterprises do not apply or hesitate to apply the results of innovation. This is due to the uncertainty in anticipation of predictability of future results, the risk of perception of innovations by potential tourists, unwillingness to spend funds on the implementation of innovative activities. Based on the foregoing, the effective implementation of innovations at tourism enterprises is possible under the condition of a targeted innovation strategy, which combines a set of actions, has an impact on the innovation activity of a tourism enterprise in the long term.

The young labor potential will allow to transfer the accumulated Ukrainian mentality of vital historical experience and material and cultural heritage. Given the overall business and commercial focus of the tourism market should develop social tourism and accessibility of the general population, including children, young people, students, retirees, the disabled.

Key words: innovation, region, potential, risk, tourism market.

Стаття надійшла до редакції: 20.09.2020 р.